

AFSCHEID VERTREK NAAR HET FRONT
AANKOMST BIJ HET 280e INFANTERIEREGIMENT

Woensdag 4 november zouden we uit Narbonne vertrekken. Ik zat bij een afdeling van ongeveer vijftig man die het 280e infanterieregiment ging versterken dat in het noorden van Frankrijk bij Béthune en La Bas-sée opereerde.

Wat een treurige dag! Al leef ik nog duizend jaar, dan staat deze dag tot in de kleinste details in mijn geheugen gegrift.

Mijn vrouw stond erop mee te gaan naar Narbonne en mij tot de laatste minuut gezelschap te houden. Ze had ons jongste zoontje van zes jaar meegenomen, mijn lieve kleine André. Uit medelijden was het toegestaan dat vrouwen die afscheid namen tot het laatste ogenblik op de binnenplaats mochten blijven. Het onvermijdelijke moment brak aan. De trompet blies voor het aantreden. Voor de laatste keer omarmde ik mijn vrouw en zoontje. Ik drukte ze aan mijn hart en drong erop aan dat ze nu moesten weggaan en me niet moesten uitwuiwen op het station. Ik zei mijn vrouw dat ze me anders alle moed zou ontnemen die me nog restte. Van de emoties kon ze geen woord meer zeggen. Ze liep weg en trok het kind aan de hand mee. Hij moet de ernst van de situatie aangevoeld hebben want hij riep nog één keer hartverscheurend: ‘Papa!’

Ik was totaal ontredderd door deze instinctieve noodkreet. ‘Arm kind! Zal ik je nog ooit terugzien?’ vroeg ik me af. Ik moest me vermanen, ik kon toch niet als een zielig vrouwtje met tranen in de ogen door de stad lopen? We gedroegen ons waardig. Manival had ons uitgeleide laten doen met trommels en trompetten die een hoop mensen op de been brachten.

Het was niet meer de razend enthousiaste menigte die zich verzamelde toen de eerste soldaten vertrokken. Geen bloemen, kushanden of applaus. Het was allang niet meer de korte, frisse en vrolijke oorlog die in het begin door de kranten was aangekondigd. De Duitsers waren Frankrijk binnengevallen, de winter stond voor de deur, de oorlog beloofde lang te worden en de afloop was twijfelachtig. Het gevoel van de mensen was veranderd. Het medeleven stond op de gezichten te lezen. Vrouwen

droogden hun tranen af. Iedereen keek ernstig en zweeg. Als bij een stoet ter dood veroordeelden namen de mensen hun hoed af.

In de goederenwagon gooide ik mijn ransel in een hoek en wezenloos, zonder te denken, hurkte ik neer. Ik sloot mijn ogen en probeerde een beetje te slapen. De reis was lang en vermoeiend. In Nîmes werd de trein op een zijspoor gerangeerd. Maar we mochten niet ver van de trein want de reis kon elk moment worden voortgezet.

Pas de volgende morgen verlieten we Nîmes. We hadden de hele nacht in de goederenwagon doorgebracht maar we durfden niet te klagen. Wat moesten de martelaren die wij te hulp kwamen wel niet doorstaan in de modder en sneeuw, waarschijnlijk onbeschermt?

In de namiddag moesten we uitstappen in het station van Veil voor de eetpauze. Maar er was geen sprake van een smakelijke maaltijd aan het stationsbuffet. Ons dagmenu bestond uit een homp brood, een kop bouillon en koffie. Bij de hekken van het station stonden vrouwen en kinderen met manden fruit, chocolade, conserven en vaatjes wijn. We waren aangenaam getroffen want we herinnerden ons de rit door de Roussillon waar bij elk station mooie Catalaanse vrouwen wijn en fruit uitdeelden. Jammer genoeg was hier niets gratis: die golf van vrijgevigheid was al lang voorbij. Het egoïsme dat even niet meer had meegespeeld stak overal de kop weer op. Als je fruit of wijn wilde moest je maar betalen.

's Nachts arriveerden we in Lyon en de volgende dag kwamen we na heel wat haltes aan in Bourget. Daar zaten we vierentwintig uur zonder eten in onze beestenwagens. We durfden geen proviand te gaan zoeken uit angst dat de trein plotseling zou vertrekken. Uiteindelijk reden we bij het vallen van de nacht verder in noordelijke richting.

De volgende morgen waren we in Saint-Pol in Pas-de-Calais. Om ons een beetje te verwarmen zou koffie heel welkom zijn geweest. We hadden wel koffie en suikertabletten maar geen kokend water. Iemand kwam op het idee aan de machinist kokend water uit de locomotief te vragen. Hiermee maakten we in een oogwenk heerlijk geurige koffie. Op 8 november 1914 om negen uur 's morgens bereikten we het einddoel van onze reis.

De ironie van het lot wilde dat het station waar we uitstapten Barlin heette. Tussen andere opschriften in krijt op de wagons kon je 'Dood aan Wilhelm! Naar Berlijn! Naar Berlijn!' lezen. We waren – leek het – bijna in Berlijn. Een verschil was maar één letter, maar in werkelijkheid was het duizend kilometer verder. In Barlin hoorde ik voor de eerste keer het gebulder van het geschut aan het front. Ik keerde instinctief mijn hoofd om, als een beest dat gevaar ruikt. In de mist zag ik vaag een soort heuvels opdoemen in piramidevorm. Dit bleken sintelbergen te zijn; we bevonden ons immers midden in de mijnstreek.

We gingen onmiddellijk op weg. 's Middags kwamen we aan in de belangrijke agglomeratie Nœux-les-Mines waar we een lange pauze hielden. 's Avonds bereikten we doodmoe het dorpje Noyelles waar we het 280^e infanterieregiment moesten ontmoeten. Maar we hadden ons vergist: het regiment verbleef in een ander dorp, Annequin. Men zei ons dat we dankzij de mist veel geluk hadden gehad want op twee kilometer van Noyelles lag de weg in het schootsveld van de Duitsers die met hun kogels en granaten alles konden wegvagen. Deze informatie stelde ons niet gerust en snel trokken we ons terug. In het midden van de nacht kwamen we gebroken in Annequin aan waar de kwartieren van het 280^e regiment gelegen waren. Het dorp was totaal verlaten. Met reden, want de kogels floten door de straten en hier en daar waren huizen verwoest door granaten. We werden naar een schoollokaal gebracht waar we onmiddellijk insliepen op de restanten van vochtig stro. Die nacht werden we opgeschrikt door ontploffingen in de buurt die de school deden schudden. We hoorden een hels lawaai. Toch was er niets aan de hand. Het was slechts een kanon van 75 mm dat die nacht vanaf het schoolplein enkele schoten afvuurde.

De Duitse artillerie beantwoordde het vuur onmiddellijk. De scherven sloegen als dikke hagelstenen in op het dak waardoor enkele pannen braken. In paniek vluchtten enkele soldaten weg in de duisternis; anderen kropen onder tafels en banken die in een hoek van de zaal waren opgestapeld.

De dageraad kwam als een verlossing, als het einde van een nachtmerrie. 's Morgens werden we bij verschillende compagnieën ingedeeld. Ik vroeg om ingelijfd te worden bij de 21e compagnie waarover Léon Hudelle uit Peyriac het bevel voerde. De officier die hiervoor verantwoordelijk was – een hoogmoedige, barse man – hield daar geen rekening mee. Tot mijn grote teleurstelling kwam ik terecht bij de 22e compagnie en mij werd meegedeeld me daar tegen de avond te vervoegen in de voorste linie.

ZONE VERMELLES (PAS-DE-CALAIS)
EERSTE NACHT IN DE LOOPGRAVEN
EERSTE SPOOKBEELDEN VAN DE OORLOG
ANNEQUIN 🐛 ONDERBROKEN TOCHT NAAR BÉTHUNE

Toen de ochtendmist een beetje was opgetrokken liep ik naar de oostkant